

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM

die Iouis 26. Februarij.

M. TVSSANO FONTAINE,

DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An morborum mentem & sensum acuit?

I.

COMMVNE quidem ille Medici cumulauit officium captandâ pascendi corporis opportunitate, qui eligendo præbendi cibi tempore tantum valeat, vt explorata cuique constet valetudo, cum firmis viribus, opimo habitu, & cæteris corporis bonis à naturâ datis. Sed illa quæ magis animum spectant, homini inter animantes præcipua, & omni arte & studio colenda, vegeta mens, vegetique sensus: & in tantâ illarum rerum præstantiâ, earundem sagax quædam sentiendi, & abdita quæque facillimè atque celerrimè peruidendi vis ac facultas, haud paulò diligentioris Medici opus est, & omnia in victu humano ad perfectam mentis & sensuum aciem exigentis. Næ ille procu- dendum acuminis author & bonæ mentis artifex illud tenebit, apprimè ad alendum & vnâ acuendum hominem conueniens, magni ad mentem & sensum interesse, quibus & quando potissimum cibis vtare: est enim ad vtrumque ciborum magna vis; cum vel ab optimis ambo sæpissime

hebescant. Quare suam ipse² aciem intendet Medicus, ut videat quatenus quidque sit in alimentis curandum; cum ab illis homines vel *douverts* vel acutos daturus sit. Et sedulo considerabit quam commodè unicuique diuisa sint edendi tempora, tum cum acutiùs in rebus cognoscendis viderit. Num adeo quotidie frequentius pascendo corpore lumen aliquod sensibus, & quis inde nitor ingenii accedat? An contra eadem semel in die edentibus, vel debilitata in rerum indagazione langueant, vel curatiora splendeant, edendi pacitate nitefactâ mente, sensuumque organis omnibus.

I I.

MONOSITIH vnico in die solidioris cibi esu continetur, siue prandium illud fuerit, siue diurnis muneribus liberati ad edendum malint accedere. Rarò illa in morbis usurpatur: sanis verò tam conuenit ad omnem ingenij laudem tendentibus, quam nemini vnquam contigit conuiuæ esse assiduo, & aptam ad res bene penitus noscendas vim & temperaturam retinere: crebra enim ingluuies, omne animi acumen elidit, aut aliò detorquet, congestâ irarum & libidinis materie: spissiori autem in sanguine, crassis atque concretis spiritibus, sensus rerum imagines obscuriùs accipiunt. Pleniori cuitato victu, incommoda in contraria currunt, qui de tenui tam multa dicunt ad mentis & sensuum aciem: est quoque enim victus parciore exponendi hominibus impar, & consumptis, sine quibus animus vigere non potest, corporis viribus, atque nimium attritis, quâ poterant acui, mente & sensibus, ille homines efficit à rebus perspicaciùs intuendis vel abhorrentes, vel iis leuiùs & infœliciter hærentes, amaros, difficiles, morosos, omnibus bilis atræ vitiis cumulatissimos. Quid victus medius? ne præstitutâ quidem ciborum quantitate, qualitatis delectu, præscripto ordine, satis valeat animum ac sensus acueri: nisi his omnibus impertiendis ita se gerat Medicus, ut hominibus ad capeffendum cibum dimittendis nunquam committat, ut temerè ingestis alimentis, meliorem illi sui partem prægrauent.

AT *μονοσιτίη* quantò certius reliquis victus generibus sumendi cibi tempus definit, tantò magis animum ab omni partium inferarum turbâ liberat; & diætâ cuiuscumque dotes complexa, siue colendo animo, siue corpori curando instituat, incommoda rarius admittit. Quotidie verò pluries edentibus, vt absolutâ in ventriculo coctionis, sic repetendâ mensâ infinitum & interminatum tempus: calore autem propter frequentiore ciborum appulsu semper laborante, nullum relinquitur naturæ spatium, quo, animo integris viribus adesse possit seriâ & assiduâ rerum meditatione se se acuenti: par tum sensuum conditio, qui perenni nidore circumfusi, vix ad res percipiendas euigilant. Igitur quantum ab altero in die pastu ad alterû vacat, tantum superest acuminis studiosis ad solertiam promouendam tempus, ad quam etiam jam diu ante illos comparauerit *μονοσιτίη*: à quâ sanguis prodit purior, magis tenuis; ac defœcatâ vrâque bile, aptus ad omnes quæ homini insunt ad cognoscendum exacuenda vires.

I V.

ACUMINIS vel in mente vel in sensu non vna laus, variè illa in hominibus efflorescit, pro variâ circa res oblatas vtriusque agitatione: laudis verò non vnus neque vna est vel dererendâ, vel obtinendâ ratio. Ingenium, illa quæ melioris indolis index esse solet *ἀγχίνοια*, *ἐυθελία*, *σύνεσις*, & cæteræ omnes prudentiæ partes, ab vno mentis acumine aptæ sunt & suspensæ, tametsi sine summâ sensuum simul omnium acie in multis claræ & insignes fuerint; item insunt sensibus facultates, his animi virtutibus respondent. Sed siue illæ sensus acuant, siue animum ornent, funditùs illas extinguet *πολυφαγίη*: extinctas, si quando reuiuiscere possint, excitabit quidem *μονοσιτίη*, innatas certè confirmabit. In quo dominantur Natura & Medicus; illa, dum tenuior sanguinis affusione cerebri medullam sic temperauerit, vt par inde vis in singulos & inde haustos sensus manauerit: hic, dum sic animo & corpori consulit, vt quotidianos ventriculi cibos concoquentis æstus ita cum

mente componat, vt quàm minimùm sinat hanc ab illo interturbari.

V.

QUOTIDIE semel vel pluries esse eatenus conceditur, dum corpus conuenienter ali, & instauratis viribus, assignatum à Deo munus quisque tueri possit. Hæc autem seruandi corporis cura, & in sua cuiusque statione tenendi, vtinam & collocandi, penes Medicum tota est. Porro ille pro dispari hominum conditione dissimiles viuendi leges statuit, & quos acuta mens non tantopere iuuat, obefive sensus nihil admodum impediunt, animo minùs quàm corpore industrios, hi vel bis in die & cibum & somnum capiant, licet: atque iterum pastis mentem vnà cum corpore pinguescere. At quibus propter intentum rebus inueniendis dijudicandisque animum, curatissimà mentis acie opus est, summoque sensuum acumine, in his valeat naturæ consilium, ne hominem à rerum cogitatione frequentius propter cibum abduceret, intestina tot gyris implicantis, vt seruata in longum tempus annonâ, à cibo diutiùs illi vacare liceret, & mentem studio acuere. Quid post Naturam Medicus? quod illa commonstrauerit in vitâ longè optimum, hic statim occupauerit: & quotidianâ mensarum compressâ intemperie, indictoque pastu vnico, summum in homine sano bonum, acutam mentem, acutòsque sensus, confirmandâ etiamnum valetudine, ac præscindendis morborum causis, tuebitur & augebit.

Ergo $\mu\omicron\nu\omicron\sigma\iota\tau\iota\eta$ mentem & sensum acuit.

Proponebat Lutetiæ MATTHÆVS THVILLIER, Ambianus,
A. R. S. H. M. DC. LXV.